

DOMĀT.
DARĪT.
ZINĀT.

Iekļaujoša izglītība
plašākā skatījumā

2022.gada 8. septembrī

www.skola2030.lv
facebook.com/Skola2030

Projekts Nr. 8.3.1.1/16/I/002 Kompetenču pieeja mācību saturā



NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020



EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

Katrs bērns ir svarīgs

- Kā panākt ikviena skolēna iesaistošu pieeju mācīšanai kopumā?
- Kā pilnveidot visu mācību priekšmetu skolotāju ikdienas praksi, lai vairāk skolēnu spētu sekmīgi apgūt mācību saturu?
 - Kā skolā veidot iekļaujošu, emocionāli drošu mācību vidi, kurā katrs jūtas novērtēts un cienīts? Kā skolā veidot savstarpēji atbalstošas skolēnu un skolotāju attiecības?
- Kā sekot skolēnu izaugsmei daudzveidīgās jomās, izvērtēt viņu vajadzības ar diagnostikas rīku palīdzību un pieņemt lēmumus par nepieciešamajiem atbalsta pasākumiem?
- Kā veiksmīgās atbalsta komandu prakses individuālu mācību plānu veidošanā, ieviešanā un uzraudzībā vērst plašumā, aptverot daudzveidīgas mācīšanās vajadzības?
- Kā ieraudzīt katru bērnu skolā un pašvaldībā?



SEN

*(Special
Education
needs)*

**Speciālās
izglītības
vajadzības**

SNE

*(Special
needs
Education)*

**Speciālo
vajadzību
izglītība**

**Lūdzu, uzrakstiet 3 unikālas pazīmes,
kas padara Jūs atšķirīgu no citiem?**



**Saite – [menti.com](https://www.menti.com)
Kods – 9326 4667**

<https://www.menti.com/bnt6e4t5nw>

Laiks: 2 min.

Kas ir dažādība?

Dažādības definīcija

Daudzveidīgi aspekti, kā mēs, cilvēki, cits no cita atšķiramies: gan pēc vecuma, veselības, dzimuma, sociālās orientācijas, tautības, spējām, speciālajām vajadzībām, reliģijas, sociālajiem aspektiem, kultūras.

D. Nīmante 2021

Equality



Equity



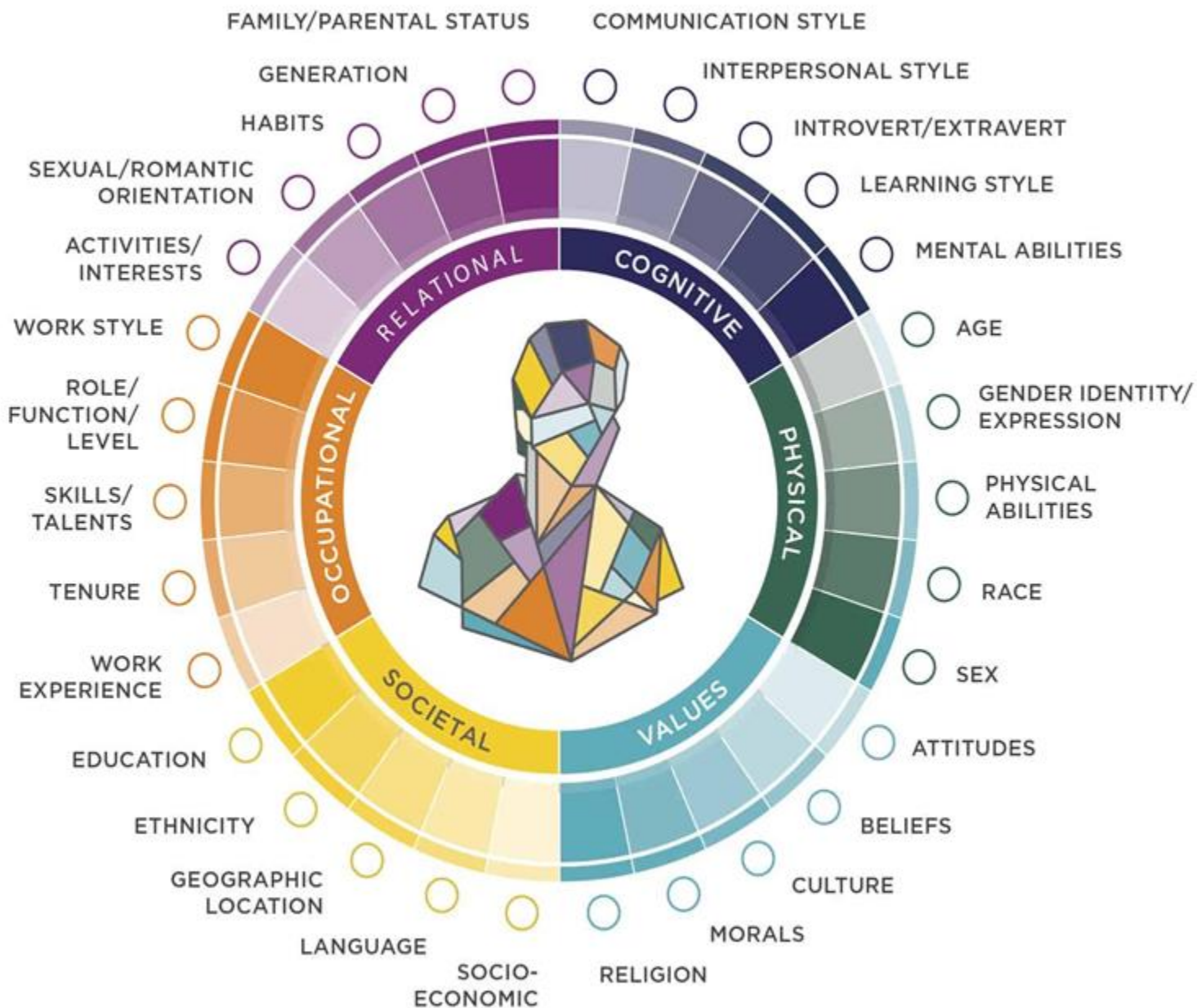
© 2017 Robert Wood Johnson Foundation.
May be reproduced with attribution.

Ceļā uz iekļaujošu izglītību un dažādības respektēšanu

Ģimenes statuss
Paaudze
Paradumi
Seksuālā orientācija
Aktivitātes un intereses

Darba stils
Lomas/ funkcijas
Prasmes un talanti
Statuss
Darba pieredze

Izglītība
Etniskā piederība
Ģeogrāfiskā atrašanās vieta
Valoda
Sociāli ekonomiskie apstākļi



Komunikācijas stils
Attiecību veidošanas stils
Intraverts/ ekstraverts
Mācīšanās stils
Mentālā kapacitāte

Vecums
Dzimuma identitāte
Fiziskās spējas
Rase
Dzimums

Attieksmes
Uzskati
Kultūra
Vērtības
Reliģija

DAŽĀDĪBAS DIMENSIJAS

Redzamas un neredzamas

Starp grupām un
individīdiem

Nepārtraukti mainīgas

Ne vienmēr skaidras un ne
vienmēr definējamas
robežas

Savstarpēji saistītas



Nepazaudēt nevienu bērnu

MK noteikumi par pirmsskolas vadlīnijām, pamatizglītības standartu paredz, ka **ikviena iestāde attīsta organizācijas kultūru, kurā respektē skolēnu dažādību** pēc dzimuma, etniskās piederības, reliģiskās pārliecības, veselības stāvokļa, valodas, intelektuālās attīstības un citām pazīmēm, ievērojot diskriminācijas un atšķirīgas attieksmes aizliegumu.

Problemātika

Politiskā virzība uz iekļaujošo izglītību no vienas puses

un

skolotāju nepietiekamā sagatavotība, nepietiekams atbalsts izglītības iestādēm, kas izvēlas iekļaujošās skolas virzību, neticīga attieksme pret iekļaujošo izglītību no pedagogu puses, no vecāku puses, nepietiekama/ neefektīva institūciju sadarbība.

Ceļā uz iekļaujošu izglītību

Vienlīdzība

- Nodrošināt vienādas iespējas katram
- Aizsargāt cilvēkus no diskriminācijas

Darbojas pret diskrimināciju



Dažādība

- Atpazīt un respektēt dažādību
- Novērtēt cilvēku atšķirības

Atpazīst un respektē atšķirības



Iekļaušana

- Katra indivīda piederības sajūta sabiedrībai un
- tas, cik ļoti viņš/ viņa jūtas novērtēts un iekļauts.

Nodrošina katra vērtību un sajūtu par iekļaušanu un piederības izjūtu

Mūsu līdzšinējā pieredze

Izolācija

- Bērni ārpus izglītības iestādes
- Klaiņojošie bērni
- Bērni aprūpes namos un citās institūcijās

Segregācija

- speciālā klase/ korekcijas klase
- specializētā skola/ klase
- sociālās korekcijas iestāde
- mājmacība
- ilgstoši slimojošie bērni

Integrācija

- vispārizglītojošā skola
- speciālā klase
- korekcijas klase
- vispārizglītojošā klase, mācības pēc atsevišķas programmas

Iekļaujoša izglītība

- vispārizglītojošā skola
- vispārizglītojošā klase

Vairāk diskriminējoši
Vismazāk iekļaujoši
Visvairāk izslēdzoši



Vismazāk diskriminējoši
Visvairāk iekļaujoši
Vismazāk izslēdzoši

Vēsturiski hronoloģisku procesu attīstība iekļaujošā izglītībā
(no UNESCO, 2005, Nīmante, 2008)

Iekļaujošas izglītības izpratnes paradigmas

Izstrādātas **trīs** iekļaujošās izglītības interpretācijas pieejas Latvijas pedagoģiskajā laukā (Nīmante, 2008/c, 185):

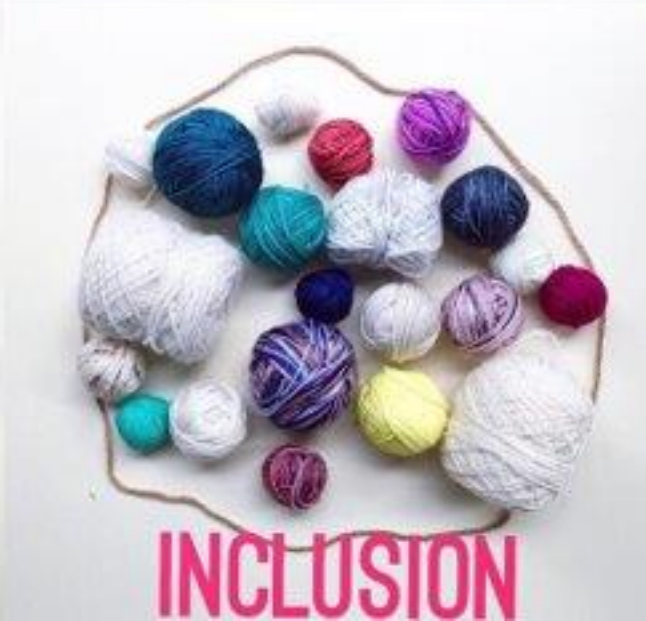
- iekļaujošā izglītība kā speciālā izglītība,
- iekļaujošā izglītība kā integrācija,
- **iekļaujošās izglītības pieeja, kur iekļaujošās izglītības subjekts ir jebkurš skolēns, iekļaujošās izglītības objekts – jebkura izglītības iestāde.**

Segregācija



Integrācija

Izolēšana



Iekļaušana

**Ja man būtu
burvju nūjiņa,
es...**



Iekļaujoša skola jeb skola katram bērnam nozīmē

- atbalstīt ikviena mācīšanos - līdzdalību un mācīšanās mērķu sasniegšanu. Tā nav vērsta tikai uz īpašo bērnu, bet gan uz visiem, akcentējot katra skolēna unikālās īpašības, stiprās puses un to nozīmi mācību procesā.
- šāda skola veidojas, ja visa skolas kopiena sadarbojas, īpaši sniedzot atbalstu skolotājiem, palīdz radīt pozitīvu sociālemocionālo klimatu klasē, izmanto iekļaujošas pedagoģijas stratēģiju un visu pušu sadarbību, kā arī īsteno vērtēšanu, kas atbalsta mācīšanos. Tādējādi iekļaujoša skola kļūst par dzīvesveidu, par ko apzināti nav jādomā.

(Dixon & Lois, 2004)

Lai skolotāji spētu sasniegt dažādus skolēnus, jāmaina skolotāju uzskati un domāšana (Florian, 2015)

1. **Mainīt fokusu** no tā, ka klasē ir bērni ar papildu atbalsta nepieciešamību **uz visu bērnu mācīšanu** (radot mācību iespējas, kas ir pietiekami pieejamas ikvienam, veidojot visu bērnu mācīšanās kopienas un koncentrējoties uz to, kas un kā jā māca).

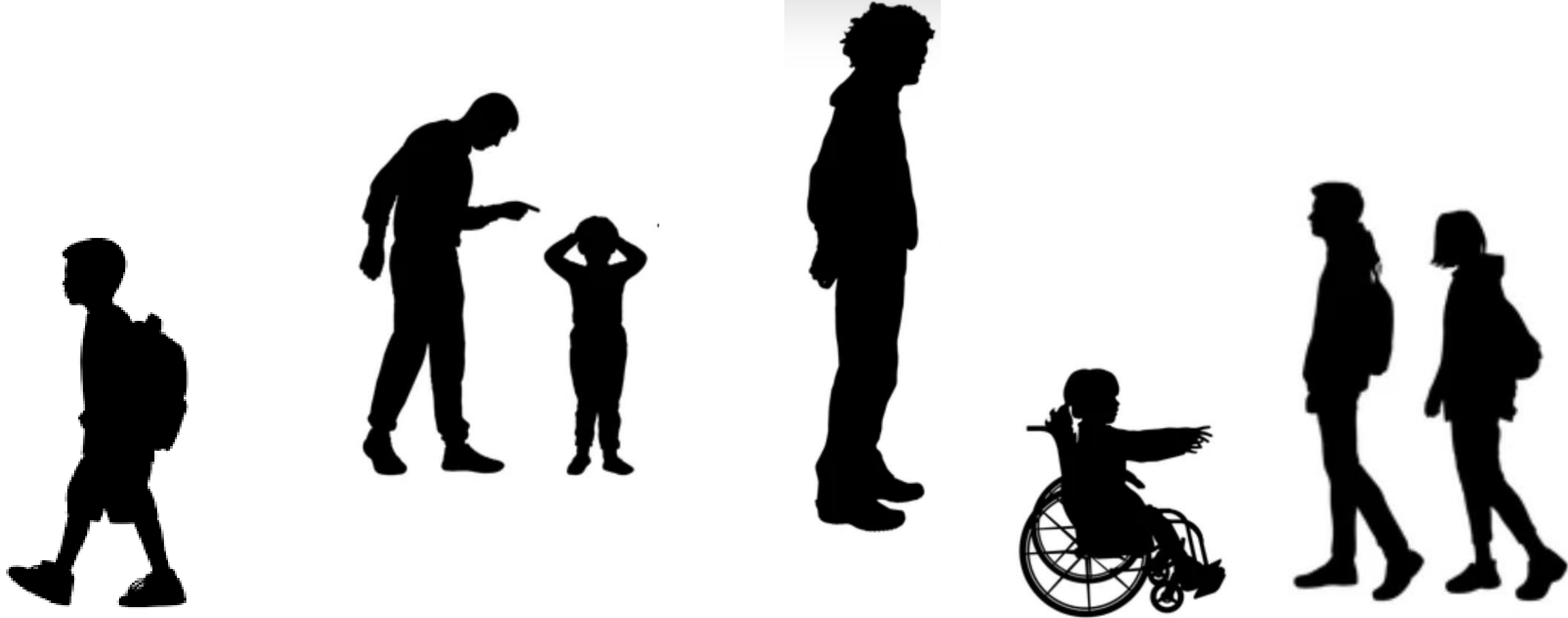
2. **Mainīt uzskatus par skolēnu spējām** (ticot, ka visi bērni var mācīties un progresēt; **koncentrēties uz to, ko bērns var (nevis nevar)**); negrupēt bērnus spējīgajos un mazāk spējīgajos;

izmantojot formatīvo vērtēšanu).

3. **Bērnu grūtības uzskatīt par profesionālu skolotāja izaicinājumu**, nevis skolēna trūkumu (izmēģināt jaunas darba metodes, kas atbalsta visu skolēnu mācīšanos; sadarboties ar kolēģiem, kas ciena un atbalsta dažādus skolēnus; turpināt profesionālo izaugsmi, attīstot iekļaujošas prakses).

**Bērnu un jauniešu dažādo mācīšanās
vajadzību atpazīšana un ievērošana izglītības
iestādē**

Iespējas, izaicinājumi un risinājumi



Unikālais katra bērna stāsts

**Kad bērns kļūst par
skolas/pirmsskolas
problēmu?!**

Bērns kļūst par problēmu skolai, ja tā ir pašas skolas problēma

Skolotājiem ir negatīva attieksme

Stīvas un neatbilstošas metodes un programmas

Nepieejama vide

Skolotāji un skolas netiek atbalstīti

Vecāki nav iesaistīti

Nepietiekami mācīšanas materiāli un tehnika

Nepietiekama tālākizglītība

Ainscow, 2004

Bērnu vajadzības

Talantīgie skolēni ar
augstu IQ - 10 -
15%

Mācīšanās grūtības -
15-20% (skolā ar
zemu SES, procenti
ir nozīmīgi augstāki)

Valodas traucējumi
– 5-12%

UDHS iezīmes – 8-
10%

Autiskā spektra
traucējumi – 0.5% -
2%

Garīgās attīstības
traucējumi - 2-3%

Redzes traucējumi -
0.1 – 0.2%

Dzirdes traucējumi
0.3 %,

Un vēl?

Mūsu izglītības iestāde

**Cik dažādi bērni
mācās mūsu skolās?
Kādas ir bērnu
vajadzības?**

**Identificējiet un
piefiksējiet tos
dažādības aspektus,
kuriem šobrīd skola
vēl nepiedāvā
atbalstu!**

- Pētījumi pierāda, ka, mācību procesā iekļaujot visus skolēnus, **pieaug visu skolēnu mācību sasniegumi** (Florian, 2012; Jordan et al, 2009).
- Līdz ar to iekļaujošu izglītību efektīvāk īsteno tie skolotāji, kas **mainījuši savu domāšanas veidu** – viņi koncentrējas uz mācīšanās paplašināšanas iespējām **visiem klases skolēniem** (nevis tikai dažiem).
- Tāda vide neiezīmē daļu skolēnus kā atšķirīgus, pieņemot ikvienu (Florian, 2012).

iekļaujoša izglītības iestāde

Kā izmērīt/ pamanīt, vai skola ir iekļaujoša?

Iekļaujošās vides filozofija skolā

- Vide, kurā esi laipni gaidīts.
- Vide, kurā gan skolotājs, gan izglītojamais tiek pieņemts ar savu individualitāti.
- Vide, kurā personiskā vienreizība tiek respektēta izglītības procesa organizācijā un telpu iekārtojumā.
- Vide, kurā **katram tiek atvēlēts laiks izaugsmei.**
- Vide, kurā **katrs var pārvarēt mācīšanās izaicinājumus** un patstāvīgi meklēt skaidrojumu dzīves norisēm.
- Vide, kurā **tiek pieļauta maldīšanās un kļūdas.**

Ko darīt, lai skola kļūtu iekļaujošāka

- Skolu iekļaujošā virzienā vada komanda, kas īsteno vīziju un mērķus. Šai komandai ir divas funkcijas:
 - 1) sekmēt un nodrošināt priekšnoteikumus par visu skolēnu mācīšanos,
 - 2) sniegt atbalstu skolotājiem šī procesa īstenošanā.
- Nepieciešams skaidri definēt, ko sagaida no katra profesionāļa iekļaujošās izglītības jautājumos.
- Kad zināms, ko sagaida no katra profesionāļa, ieteicams pārraudzīt, novērtēt skolotāju profesionālās pilnveides vajadzības un atbalstīt katra skolotāja profesionālo izaugsmi.
- Veidot profesionāļu kopienu, kas regulāri analizē skolas ikdienā īstenotās iekļaujošās prakses un savstarpējo sadarbību, atbalstu. Sarunas.
- Izglītot tehnisko personālu par viņu lomu skolas kopienā un bērnu izglītības pieredzes veidošanā.

Attieksme

Izglītība

Atbalsts

Resursi

Jautājumi pašrefleksijai

Kādas ir jūsu iestādes labās prakses iekļaujošā izglītībā, kas būtu jāturpina?

Kādas ir jūsu iestādes prakses iekļaujošā izglītībā, kas būtu jāizbeidz?

Kādas labās prakses iekļaujošā izglītībā būtu jāuzsāk jūsu iestādē?

Mācību līdzekļi iekļaujošai izglītībai



- E-kursu paraugi pamatskolas posmā tiek papildināti ar mācību materiāliem vieglajā valodā.
- Notiek 7.-9.klasēm ML adaptācija vieglajā valodā.
- Notiek ML izstrāde bērniem ar dzirdes traucējumiem latviešu valodas apguvei 1.klasei - ābece periodam.
- Saites uz visiem mācību līdzekļiem iekļaujošai izglītībai:
<https://www.skola2030.lv/lv/skolotajiem/ieklausjosa-izglitiba> .

Paldies par uzmanību!